

Del I:

Utvider momskompensasjonsordningen

Artikkelen er forfattet av:

Advokat
Kjerstin Ongre
KPMG Law Advokatfirma DA

Advokat
Trude Nyberget,
KPMG Law Advokatfirma DA

Gjeldende momskompensasjonsordning for frivillige organisasjoner foreslås utvidet med virkning fra 1. januar 2010. Samtidig er det varslet at det vil bli innført moms på tjenester innenfor idretts- og kulturområdet fra 1. juli 2010.

Det vil bli innført en ny og utvidet momskompensasjonsordning for frivillige organisasjoner. Ordningen er en frikobling fra dagens merverdiavgiftssystem og fremstår som en ren støtteordning bevilget over statsbudsjettet. Det tas sikte på at ordningen skal tre i kraft 1. januar 2010 og at den skal trappes opp med en mrd. kroner frem til 2014.

Det er satt av ca. 396 millioner kroner til formålet og innebærer en økning på ca. 200 millioner kroner sammenlignet med tallene for saldert budsjett for 2009.

Innføring av avgiftsplikt på kultur- og idrettsområdet innebærer en sterkere kobling til merverdiavgiftssystemet. Flere organisasjoner vil bli berørt av begge ordningene. Avgiftsteknisk- og rettslig vil begge ordningene by på praktiske utfordringer.

Vi vil i denne artikkelen (del 1) gi en oversikt over hva ordningene med kulturmomsen og momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner vil innebære. I del 2 vil vi se på praktiske detaljer, utfordringer knyttet til regnskapet, gi noen praktiske eksempler og se nærmere på grensetilfeller.

Momskompensasjon – en utvidet ordning

Ordningen med momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er ikke ny slik mange tror. Gjeldende ordning ble etablert som en begrenset kompensasjonsordning, hvor frivillige organisasjoner kunne søke om dekning av merutgifter til merverdiavgift som følge av innføring av moms på tjenester i 2001. Nå utvides ordningen til å gjelde for både varer og tjenester, men begrenser seg til å gjelde for anskaffelser som er fradragsberettiget etter merverdiavgiftsloven. Sistnevnte medfører bl.a. at merverdiavgift til anskaffelse av premier og gaver ikke kan søkes kompensert gjennom den nye kompensasjonsordningen.

Organisasjoner som vil bli omfattet av den nye kompensasjonsordningen, oppnår å få deler av sine merverdiavgiftskostnader dekket gjennom denne ordningen. En utvidet merverdiavgiftsplikt på kultur- og idrettsområdet innebærer at de nye merverdiavgiftspliktige virksomhetene får rett til å trekke fra inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten, og vil dermed unngå/reducere merverdiavgiftskostnadene.

I Prp. nr. 1 S (2009 – 2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak kap. 3.2.2 vises det til at frivillige organisasjoner som enten allerede er merverdiavgiftspliktige etter dagens regelverk, eller som vil bli omfattet av den foreslåtte utvidede kultur- og idrettsmomsen, kan fradragsføre merverdiavgiftskostnadene på sine innkjøp. Disse vil være

registrerte i avgiftsregisteret på lik linje med alle andre avgiftspliktige virksomheter og vil ikke kunne kreve kompensasjon etter den nye momskompensasjonsordningen for anskaffelser som er fradragsberettiget etter merverdiavgiftsloven.

En arbeidsgruppe under ledelse av Kultur- og kirkedepartementet skal utarbeide detaljerte retningslinjer for gjennomføringen av den nye ordningen. Vi er pr. dato ikke kjent med disse detaljene, men dette kommer vi tilbake til i del 2 av vår artikkel.

Frikobling fra merverdiavgiftssystemet – kompensasjonsordningen

Det er varslet en generell og rammestyrte ordning for merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner. Kultur- og kirkedepartementet har i Prp. 1S (2009–2010) for utgiftskapitlene 300–342 gitt en skisse til løsning for momskompensasjonsordningen.

Følgende prinsipper er bl.a. lagt til grunn for ordningen:

- den skal omfatte både vare- og tjenestemoms (dagens merverdiavgiftskompensasjon av tjenestemoms innlemmes i den nye ordningen)
- den skal knyttes til registrering i frivillighetsregisteret – registreringen er frivillig
- den skal være reelt tilgjengelig for både små og store organisasjoner, samt organisasjoner som ikke er omfattet av statlige støtteordninger eller mottar spillemidler
- det skal ikke stilles krav om momspliktig omsetning, men alle gjeldende unntak/fritak som gjelder for frivillige organisasjoner i reglene for merverdiavgift skal opprettholdes
- ordningen skal være administrativt håndterbar for frivillig sektor og for staten

Avgift

For organisasjoner som tilhører en sentral-organisasjon, skal søknaden om momskompensasjon fremmes av organisasjonens sentrale ledd på vegne av hele organisasjonen. Kompensasjon for merverdiavgiftsutgifter skal fordeles forholdsmessig i organisasjonen. Sentralleddet er ansvarlig for innrapportering av tall fra underliggende ledd i forbindelse med søknad om kompensasjon for merverdiavgiftsutgifter.

I Prp. 1S (2009–2010) fra Kultur- og kirkedepartementet er det lagt til grunn at ordningen skal være enkel å administrere og det legges opp til enkel sjablonordning. Det er videre opplyst at deler av frivillig sektor har uttrykt ønske om at det også må være mulig for organisasjoner å søke om kompensasjon basert på dokumenterte merverdiavgiftsutgifter. På denne bakgrunn vil forslag til to modeller, en forenklet sjablonmodell og en tosporet modell (både en sjablon og en dokumentert ordning), bli sendt på høring til organisasjonene.

Følgende beskrivelse er gitt av modellene:

«**Forenklet sjablonordning:** Totale driftskostnader etter fradrag for kostnader som ikke kommer inn under ordningen, er utgangspunkt for beregning av kompensasjon. Totale driftskostnader hentes direkte fra regnskapet og vil være bekreftet av revisor gjennom den ordinære revisjonsberetningen. Det legges opp til at fradragspostene som sentrale og regionale ledd har, skal kontrolleres og attesteres av revisor. Kompensasjonsbeløp før avkortning er: totale driftskostnader etter fradrag i hele organisasjonen multiplisert med 35 pst. multiplisert med 20 pst. (estimerte gjennomsnittlige merverdiavgiftskostnader). Lotteri- og stiftelsestilsynets kontrollprosedyrer vil være basert på kontroll av innsendt dokumentasjon fra søker, samt stikkprøver av lokallagenes søknadsgrunnlag og sentralleddets viderefordeling.

Tosporet modell (forenklet sjablon og dokumentert): Tilskuddsmottakere må i en dokumentert ordning pålegges å levere regnskap med dokumentasjon for faktiske utgifter, og det må stilles krav om attestasjon av revisor. Søkere må kunne dokumentere faktiske merverdiavgiftsutgifter. Denne dokumentasjonen sammen med revidert godkjent årsregnskap må være en del av søknaden om kompensasjon.» (vår understrekning)

Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, er det meningen at den

prosentvise avkortningen skal være lik for alle. Kompensasjonen tildeles i etterkant, og det er opplyst at det i (*Prp. 1S (2009–2010) fra Kultur- og kirkedepartementet*) budsjettforslaget for 2010 vil være kompensasjon for allerede påløpte utgifter til merverdiavgift.

Frivillighetsregisteret og søknadsprosessen

For å kunne søke om momskompensasjon må de frivillige organisasjonene være innmeldt i Frivillighetsregisteret. Lov av 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig virksomhet ble iverksatt 1. desember 2008 og ordningen er lagt til Brønnøysundregistrene og blir forvaltet av Enhetsregisteret.

Formålet med Frivillighetsregisteret:

- Forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter
- Styrke og bevare grunnlaget for frivillig virksomhet
- Legge til rette for forskning og statistikk
- Bedre grunnlaget for utforming av det offentliges politikk i forhold til frivillig virksomhet

All informasjon i registeret vil være offentlig, med unntak av fødselsnummer.

Eksempler på informasjon som vil være tilgjengelig fra registeret, er organisasjonsnummer, organisasjonsform, adresse- og kontaktinformasjon, informasjon om hva slags virksomhet organisasjonen driver, opplysninger om rolleinnhavere m.m.

Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som driver frivillig virksomhet, kan registreres i Frivillighetsregisteret. Ingen organisasjoner har plikt til å registrere seg i Frivillighetsregisteret, men alle organisasjoner som fyller vilkårene, har rett til å la seg registrere.

Frivillig virksomhet er aktiviteter som ikke er fortjenestebasert. Ifølge loven § 3 er følgende aktiviteter ikke regnet som frivillig virksomhet:

- aktiviteter organisert av det offentlige
- aktiviteter basert på samvirkeprinsipper og som omfattes av lov om samvirkeforetak (samvirkeoven)

Frivillig virksomhet som ikke anses allmennyttig, kan nektes registrering i særskilte tilfeller. Følgende organisasjoner har etter loven § 4 rett til å søke om registrering i Frivillighetsregisteret:

- ikke-økonomisk (ideell) forening
- alminnelig stiftelse som ikke foretar utdelinger, eller som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet

BEGRENSET: Det arbeides med en mer begrenset reform på kulturområdet hvor det tas sikte på å innføre merverdiavgiftsplikt med en sats på 8 pst. på bl.a. inngangspenger til utstillinger i museer og gallerier, samt adgang til fornøyelsesparker og opplevelsessentre.

- næringsdrivende stiftelse som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet
- aksjeselskap som utelukkende foretar utdelinger til frivillig virksomhet

Mer detaljer om kriterier og vilkår for selve registreringsprosessen er lagt på hjemmesiden til Brønnøysundregistrene: www.brreg.no/frivillighet/

Kultur- og kirkedepartementet har i *Prp. 1 S (2009–2010)* vist til at det arbeides for at sentralleddene på sikt skal kunne ta ut dokumentasjon fra Frivillighetsregisteret til bruk ved utarbeidelsen av en samlet søknad. Videre er det et siktemål at sentralleddene skal kunne initiere utbetaling av mottatt kompensasjon til alle organisasjonsledd i tråd med adresse og kontonummer oppført i Frivillighetsregisteret. Det er videre en målsetting at Frivillighetsregisteret på sikt skal kunne utveksle organisasjons- og regnskapsdata med sentralleddenes medlemsregistre, slik at lokallagenes fremtidige rapportering ikke oppleves som dobbeltregistrering. Dette vil kreve en fastsatt standard for identifikasjon og sikkerhet knyttet til datautveksling.

Kulturmomsen og kobling til merverdiavgiftssystemet

Finansdepartementet har i *Prp nr. 1 S (2009 – 2010)* vist til at det arbeides med å legge frem en mer begrenset reform på kulturområdet hvor det tas sikte på å innføre merverdiavgiftsplikt med en sats på 8 pst. på bl.a. inngangspenger til utstillinger i museer og gallerier, samt adgang til fornøylesparker og opplevelsessentre.

En utvidet merverdiavgiftsplikt på kultur- og idrettsområdet innebærer at de nye merverdiavgiftspliktige virksomhetene får rett til å trekke fra inngående merverdiavgift på anskaffelser til bruk i virksomheten, og vil unngå merverdiavgiftskostnader. Samtidig må det beregnes utgående merverdiavgift med en sats på 8 pst. på de nye avgiftspliktige tjenesteområdene. Frivillige organisasjoner som blir avgiftspliktige etter de nye kulturmomsreglene, kan ikke kreve kompensasjon etter moms kompensasjonsordningen for anskaffelser som er fradragsberettiget etter merverdiavgiftsloven.

Utvidelsen av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet er en stor og krevende reform, og vil omfatte mange nye avgiftspliktige som vil måtte forholde seg til merverdiavgiftslovgivningens omfattende plikter. På enkelte områder legges det opp til andre løsninger enn hva som ble foreslått av Kulturmomsutvalget, bl.a. ved at scenekunst unntas og at større del av breddeidretten skjermes fra merverdiavgiftsplikten ved å øke registreringsgrensen. Det vurderes en frivillig registreringsordning for idrettslag som står overfor investeringer i anlegg. Det gjenstår flere avgrensningsspørsmål, herunder detaljene knyttet til hvordan og omfanget av skjermingen på idrettsområdet.

Det er praktisk nødvendig for aktørene som blir omfattet av en utvidet merverdiavgiftsplikt, at det går en viss tid fra Stortinget fatter lovvedtak til lovendringene iverksettes. Det er derfor uttalt at lovforslag skal legges frem i godt tid, slik at Stortinget gis tilstrekkelig tid til å treffe lovvedtak med mulig ikrafttredelse fra 1. juli 2010.

SØKNAD: Det arbeides for at sentralleddene skal kunne ta ut dokumentasjon fra Frivillighetsregisteret til bruk ved utarbeidelse av en samlet søknad.

Virksomheter som vil bli avgiftspliktige fra 1. juli 2010 og som skal sette i gang utbygginger og store investeringer, vil få fradragsrett for anskaffelser fra 1. juli. Behovet for overgangsordninger vil bli vurdert.

Avslutning

Det er mye som gjenstår til tross for at ordningen skal innføres i 2010. Vi vil i del 2 redegjøre for den konkrete utformingen av og den praktiske gjennomføringen av ordningen.

**18.000 BEDRIFTER HAR
VALGT INTER REVISJON.
IGJEN.**

Riktig kompetanse. Nær kunden.
Forankret i lokalt næringsliv.
Derfor er vi valgt, av 18.000 kunder
og 400 ansatte. Et bevisst valg.
Les mer på www.interrevisjon.no

**INTER
REVISJON**